

Ki volt Láng Lajos?

A címben feltett kérdés megválaszolására azért kívánczok egyesületi lapunk oldalaira, mert Láng Lajos okl. erdőmérnök az Országos Erdészeti Egyesület elnöke volt 1950. február 12-én történt megválasztásától 1951 januárjában bekövetkezett haláláig. Elhalálozásának pontos napját nem ismerjük.

Neve nem sokat mond a mai generációknak, már az idősebbek közül sem sokaknak. Ezért most, amikor arra emlékezünk, hogy 145 éve vettük fel az Országos Erdészeti Egyesület nevet, talán érdemes azt a néhány adatmorzsát is összegyűjteni, ami vele kapcsolatban fellelhető.

Fiatal éve

„Az erdészeti felsőoktatás 200 éve” című almanachnak a végzett hallgatókra vonatkozó felsorolása szerint Láng Lajos 1898-ban Kisgaramon született. (III. kötet, 147. oldal.)

Ez a község az egykori Zólyom vármegyében, Breznóbánya közelében fekszik, jelenlegi szlovák neve Hronec.

Származásáról, családi körülményeiről jelenleg közelebbieket nem tudunk. Születési évéből következtetve erdőmérnök-hallgatói tanulmányait még Selmezbányán kezdte, de oklevelét már Sopronban szerezte meg 1923-ban.

A következő szerény adatot az Egyesületünk által kiadott 1943. évi Erdészeti Zsebnaptár szolgáltatja, közelebről az annak II. kötetében közölt Címtár. A magánuradalmak erdőtisztjeit felsoroló névjegyzékben az 507. oldalon olvashatjuk Láng Lajos erdőmérnök, immár mint erdőtanácsos nevét gróf Esterházy Mórinak Komárom vármegyében levő hitbizományi birtokán, csákvári erdőhivatalhoz kapcsolva. Mivel neve ott egyedül szerepel, s utána következik a hivatal alá tartozó erdőgondnokságok személyzetének felsorolása, alkalmassint ő volt az erdőhivatal vezetője.

Szerencsére a következő adat felbukkanásáig már nem kellett húsz évenk eltelnie. Egyesületünket az 1948 márciusában megrendezett vezetőségválasztó közgyűléssel sikerült feléleszteni a II. világháború utáni, három évig tartó tetszhalálából, s azon év őszén ismét beindítani az „Erdészeti Lapok” megjelentetését is.

A demokratikus újjászervezést követően 1949. december 19-én újabb vezetőségválasztó közgyűlésre került sor, amikor is a leköszönő *Sébor János* sop-

roni professzor helyébe a kaposvári erdőgazdaság vezetőjét, *dr. Haracsi Lajos* főerdőtanácsost választották elnökké. Mellette a három alelnök egyike *Láng Lajos* budapesti főerdőtanácsos lett.

Mi lehetett az oka, hogy az addig szinte alig ismert Láng Lajos szinte egyik napról a másikra a névtelenségből a szakma patinás, nagy tekintélyű, társadalmi szervezetének felső vezetésébe emelkedhetett?

A magyarázatot valószínűleg a korabeli közélet háttérfolyamataiban találhatjuk meg.

A politikai viszonyok alakulása

Az 1948-as esztendő sorsdöntő, kemény év volt a magyar társadalom szempontjából. Július 12-én a szociáldemokrata és a kommunista párt ún. egyesülési kongresszusával megtörtént a kommunista hatalomátvétel. Megalakult a Magyar Dolgozók Pártja (MDP). Ezt követően pedig felgyorsult az ország 1944 ősze óta tartó, moszkvai forgatókönyv szerinti szovjetizálási folyamata. Ennek egyik első, gyors és kemény megnyilvánulása volt az agrárium, mindenekelőtt a Földművelésügyi Minisztérium elleni politikai támadás, „a Pártonkívüliek Blokkjának összeesküvése” címen. Rákosiék ugyanis az FM-et a régi polgári erők, kisgazdák és más antiszimpatizánsok egyik utolsó fellegetvárának tekintették. Amíg ezeket a hatalom igájába nem hajtották, addig a parasztság tömeges kollektivizálásáról szó nem lehetett.

A támadás 1948. július 22-24-e táján 62 ember, közöttük 55 FM-tisztviselő le tartóztatásával kezdődött. Ezzel vette kezdetét az ún. FM-per. Ez a Rákosi-korszak koncepciók pereinek egyike volt. Csak amikor manapság a koncepciók pereket említik (MAORT, Standard, Mindszenty- stb. per), erről ritkábban esik szó. Pedig az 1949 áprilisáig elhúzódó procedúra során súlyos ítéletek is

születtek. A minisztériumot pedig át-szervezték. Ennek ürügyén több mint 200 embert elbocsátottak, közülük 119-et politikai megbízhatatlanság címén.

Közbevetve megjegyezzük: *Kovács Istvánnak*, a Pártközpont káderosztálya vezetőjének Rákosi Mátyás részére írt feljegyzése szerint a személyi tisztogató, továbbá az FM felső és középvezetésének megerősítése tervét *Nagy Imrénének* és *Matolcsi Jánosnak* (1955-56-ban földművelésügyi miniszter) kellett kidolgoznia az Államvédelmi Hatóság megbízott munkatársának közreműködésével.

Az egész ribilliót maga az akkori miniszter, *Dobi István* indította el azzal, hogy vizsgálatot kezdeményezett saját minisztériuma ellen a Budapesti Rendőrfőkapitányság gazdasági rendészeti osztályánál – nyilván nem saját ötlete alapján. Jutalmát megkapta: 1948. december 10-e után miniszterelnök, 1952 augusztusától 1967 áprilisáig pedig államfő lett.

Osztályvezető az FM-ben

Ez volt tehát az a politikai háttér, amelynek bázisán Láng Lajos hivatali pályafutása a továbbiakban alakult.

A per ürügyén indított minisztériumi átszervezés során ugyanis – néhány más főosztállyal együtt – az önálló Erdészeti Főosztályt is megszüntették. (Úgy tudjuk, az önálló FM fennállása, 1889 óta először, sajnos nem utoljára.) Feladatkörét a IV. Mezőgazdasági-Üzemi Főosztály vette át, amit *Lázár Vilmos* vezetett.

Ennek a főosztálynak a belső tagozódása keretében létrehozták a IV/2. Erdészeti Ügyosztályt, amelynek a vezetője Láng Lajos lett, a Magyar Dolgozók Pártja színeiben. (Pontosabban csak egy színe volt: a vörös.) Az imént említett kis átszervezési személyügyi bizottság, benne maga az ÁVH, alkalmassint teljesen megbízhatónak tekintette politikai szempontból.

Láng Lajos tehát gyorsan magasra röpített a politikai szelek hátán. S mivel az OEE-ben 1945 előtt már szinte hagyomány volt hogy az államerdészet főnöke egy erdőmérnök, az arisztokrata elnök oldalán az egyik alelnökként helyet foglalt az Egyesület legfelsőbb vezetésében, ez 1949-ben is megtörtént.

A kocka azonban gyorsan forgott azokban az időkben. Alig egy év telt el és az „Erdészeti Lapok” 1949. évi júliusi száma már arról tudósított, hogy a földművelésügyi miniszter az FM újabb átszervezése során június 20-án kelt 8004/I/9.-1949.Eln.2.P.M. számú rendeletével ismét felállította az Erdészeti Fő-

Honlapjaink:

www.oee.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.forestpress.hu

www.erdo.hu

www.mgszh.gov.hu

osztályt (amely két osztályra, s mindkét osztály két-két alosztályra tagolódott). Ennek a vezetője azonban már nem Láng Lajos lett, hanem *Jablánczy Sándor* okl. erdőmérnök, aki egyébként Egyesületünk titkári tisztségét is betöltötte.

Az átszervezések sodrában

De mi történt Láng Lajossal? A kérdés megválaszolása érdekében ismét történelmünk általános menetére kell egy pillantást vetnünk.

1948-ban megkezdődött a centralizált tervgazdálkodásra történő felkészülés, többek között az ennek megfelelő gazdasági mechanizmus kialakítása, természetesen elsősorban a rövid idő alatt hatalmasra duzzadt állami szektorban.

Az Országos Tervhivatalt már 1947 júliusában létrehozták; ötfős erdészeti csoportját pedig 1949-ben. Ennek vezetője *Madas András* erdőmérnök lett, ezt megelőzően a MÁLLERD műszaki főosztályának vezetője.

A vállalati szférát illetően az országgyűlés 1948. július 9-én alkotott törvényt nemzeti vállalatok létrehozásáról. Ennek nyomán jelent meg az 1490/1949. Korm. számú rendelet a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek /MÁLLERD/ nemzeti vállalatokká történő átalakításáról és Állami Erdőgazdasági Üzemi Központ (röviden: Erdőközpont) létesítéséről.

Az erdőgazdasági nemzeti vállalatok hálózatának alapját a MÁLLERD korábbi 11 állami erdőgazgatósága alkotta, megtoldva a Duna-ártéri, a Nyíregyházi és a Sátorlajújhelyi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalattal. Történetünk szempontjából tovább lényeges változás volt, hogy a Budapesti Erdőgazgatóságból két nemzeti vállalatot alakítottak ki: a Budapest Hegyvidéki és a Budapest Síkvidéki N. V.-t.

Ekkor bukkant fel ismét Láng Lajos neve, mint a Budapest Hegyvidéki N. V. vezérigazgatója („Erdőgazdaság” 1949. év, 59. oldal).

Ezt követően került sor az Egyesület 1950. február 12-i közgyűlésére, amelyen Lángot az OEE elnökévé választották.

Újabb átszervezés

A sors kereke azonban gyorsan forgott tovább. 1950 elején egy FM vizsgálat megállapította az Erdőközpont vezetőinek alkalmatlanságát tisztségük betöltésére. A javaslatba hozott új vezetők között szerepelt Láng Lajos is, mint MDP párttag. Végül is *Tömpe István* (1909–1988) került az erdőközpont élére, a munkásmozgalom régi aktivistája, a spanyol polgárháborút is megjárt

kommunista. 1950 tavaszán az FM-et ismét átszervezték, de most a XIV. Erdészeti Főosztály nem szűnt meg.

Azt, hogy Láng Lajossal az 1950-ben végbement szervezeti-személyi változások során pontosan mi történt, egyelőre nem tudjuk. A kortársak körében folytatott kutatásaim során néhai *dr. Madas László* (1920–2009) vasokleves erdőmérnök kolléga eljuttatta hozzám egy 1950. július 1-jei keltezésű hivatalos ki-nevezési okmányát, amelyet Láng Lajos mint a Budapest Hegyvidéki Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat vezérigazgató-helyettese írt alá. „Oroszlánsörényű, hófehér hajával, széles arcával és nagy jóindulatával jellegzetes figurája volt az akkori erdőmérnöki karnak.” – írta kísértőlevelében Madas.

Már mint az OEE elnöke, de egyben vállalati vezérigazgató-helyettes jelentette meg azt a cikkét, amely az „Erdészeti Lapok” 1950. évi júliusi számában a 93. oldalon olvasható. Címe önmagában ellentmondásos és mulatságos is lehetne, de akkoriban éppen nem az. „Harc a békéért!” A korabeli politikai lözöngyektől csepegtető írást meg kellett csinálnia, mint ahogyan akkoriban sok embernek sok mindent meg kellett csinálnia, főleg a vezető állásúaknak.

Az Erdőközpont termelési osztályán

Nem tudjuk, hogy mikor vált meg a vállalati szférától, de a haláláról szóló néhány soros híradás úgy emlékezik meg róla, mint „legutóbb az Erdőközpont termelési osztályának erőssége”. Pontos beosztását nem ismerjük. Ismerjük viszont néhány fennmaradt írását életének ebből az utolsó félévéből. Az „Erdőgazdaság” című folyóirat (akkoriban az Erdőközpont lapja) 1950. szeptember 5-i számának 197–200. oldalán megjelent kétrészes cikk „Az öt éves terv első időszaka az erdőgazdaságban” címmel *Babos Imre* és *Láng Lajos* együttes munkájaként készült. Babos az I. részben az erdőművelési feladatokról írt, a II. rész pedig Láng „Harcban a fokozott erdőhasználati teljesítményekért” alcímű írása.

Az írásból arra következtethetünk, hogy életének utolsó hónapjaiban fahasználati feladatokkal foglalkozhatott. A következő mondatát akár ma is papírra vethetné: „Az emberiség boldogulásának alapfeltétele, hogy a föld által nyújtott kincseket különböző szükségleteinek fedezésére tartamosan és okos módon felhasználhassa.”

Következő ismert írása az „Erdőgazdaság” 1950. november 20-i számában

a 275. oldalon jelent meg „Előre évi termelési kötelezettségünk határidő előtti teljesítéséért! Termelési helyzetkép” címmel, utolsó cikke pedig a lap decemberi számának 314. oldalán „Termelési helyzetkép” címmel. Nem magvas írások ezek, hanem csupán a korra jellemző, sőtlan országos fahasználati tervteljesítési helyzetjelentések, pillanatképek.

Utolsó cikkének utolsó bekezdése még arról tanúskodik, hogy 1951 elején újabb beszámoló közlésére készült. Ehelyett az „Erdőgazdaság” 1951. február 5-i számában a 8. oldalon jelent meg egy eldugott kis néhány soros közlemény „Láng Lajos halála” címmel. „Ötvenhárom éves korában, hosszas betegeskedés után hunyt el.” – írta a lap. Ennek alapján 1951 januárjára tehetjük halála időpontját. Kerekén hatvan éve már ennek. Végző nyughelyét nem ismerjük. *Tisza Lajos gróf* és *Waldbott Kelemen* báró után a harmadik volt, aki aktív, funkcióban lévő elnökként távozott el közülünk.

Utószó

Láng Lajos már az 1945 utáni rendszerváltók második hullámához tartozott a szakma életében *Magyar János*, *Barlai Ervin*, *Ajtay Viktor* stb. után. Elnöki működése nem hagyott mély nyomot Egyesületünk életében. Nem is igen hagyhatott, mert mindössze egy évet adott számára a sors ebben a tisztségben, és a történelmi körülmények is igencsak szűkre szorították mozgásterét, kezdeményezési lehetőségeit.

Rövid időtartamú elnöki tevékenységét mégis meg kell becsülnünk, mert egy kegyetlenül kemény korszakban vállalta el ezt a hálátlan feladatot; akkor, amikor a közélet egyetlen szereplője sem érezhette magát biztonságban a személyi diktatúra vasmarkában. Még azok sem, akik a rendszer legodaadóbb híveinek igyekeztek mutatkozni. (Például még az állam első emberei, az 1944/45-ös rendszerváltás utáni államfők: *Zsedényi Béla*, *Tildy Zoltán*, *Szankasits Árpád* is börtönbe kerültek; azután a baloldali politika oszlopos tagjai, mint *Rajk László*, *Marosán György*, *Kádár János* és még sokan mások.)

Afőlött se törjünk könnyelműen pálcát – a jelen kényelmes páholyából a rákosista múlt küzdelmes, véres arénájába visszatekintve –, hogy tagja volt az MDP-nek, mert senki sem láthat az emberszívek mélyére. S különben is – az akkori politikai körülmények között ezzel csak nyert az Egyesület.

Dr. Király Pál